

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 9.

Keresztény állam vagyunk . . .

(—a.) A nagy egyházpolitikai reformok, a felekezeti különiség és a receptió törvénybeiktatása után tizenhárom esztendővel ime így beszélnek a magyar törvényhozás palotájában: Keresztény állam vagyunk.

Igaz beszéd. Sem a polgári házasság, sem a receptió meg nem szüntette a magyar államnak keresztény jellegét, sőt még a katolikus vallás közjogi kiváltságait sem. Szent István koronája tartja össze a magyar államot ma is és csak addig lesz magyar ez az ország, míg a szent korona összetartja.

Alkotmányosságunk, állami függetlenségünk legfőbb szimbólumán a magyar szent koronán ma is ott áll a kereszt; országunk alaptörvénye szerint királyunknak vallása a róm. katolikus vallás és ennek szertartásai szerint kell őt megkoronázni.

A kereszténység adta nemzetünknek a kulturát, országunk lakosságának 96 százaléka ma is keresztény, keresztény szelleműnek kell lennie törvényhozásának is. Nemcsak Sz. István és Sz. László törvényhozása volt keresztény, hanem a

keresztény szellem alkotása Verbőczy tripartituma, Rákóczi törvényhozása és az 1791-iki országgyűlés munkája is.

Csak a letűnt szabadelvű korszak rontotta meg törvényhozásunk keresztény szellemét. Megrontotta pedig nemcsak az ugynevezett egyházpolitikai reformokkal, hanem már jóval előbb több szerencsétlen kodifikációval, melyek azután utat nyitottak a keresztényellenes áramlatnak, Ez azután a társadalomban, a sajtóban és az egész közéletben olyan erővel nyomult előre, hogy már-már bevitték a köztudatba, hogy felekezeten állam vagyunk.

Pedig még mindig keresztény állam vagyunk.

Mikor a képviselőház szombati ülésén szóba került az az indítvány, hogy tekintettel a nagy országos érdekre, hogy az egyszakaszos javaslatból ujesztendőre törvény legyen, vasárnap is tartsanak ülést, egyszerre ketten is felszóltak, hogy keresztény állam vagyunk.

Sajnos, hogy csak ilyenkor veszik ezt észre, ilyenkor hivatkoznak erre a törvényhozók, mikor az ő vasárnapi nyugalmukról van szó. Olyankor is tekintettel kellene erre lenniük, amikor a nép és az egész nemzet érdekéről van szó. Erre pedig elég sok alkalom kínálkozik állandóan.

Ezt az ötletet különben, hogy vasárnap is ülésezzen a képviselőház, egyáltalában nem tartjuk szerencsésnek, sőt — sicuti figura docet — még célravezetőnek sem. A horvátok benyújtottak egy pár határozati javaslatot s ezzel biztosítván maguknak a zárszó jogát, több mint egy nappal kinyújtották a vitát. Ezért ugyan kár volt rést ütni a keresztény tradíciókon és praecedentet szolgáltatni a vasárnapi ülésezésre. Az az egy eset, amire az indítványozók hivatkoztak, hogy Erzsébet királyné meggyilkoltatása alkalmából is tartott vasárnap ülést a parlament, nem analog, mert az csak formalitás volt, nem érdemleges tárgyalás.

Különben sem illik ez a dolog a kormány programjához. Hisz ismételt megígérte a kormány, sőt a trónbeszédbe is beillesztette, hogy gondja lesz a vasárnapi munkaszünet szigorítására. Erre pedig nem jó példát nyújt a parlamentnek vasárnapi ülésezése.

Teljesen értjük mi ennek a dolognak az indokait, helyeseljük is, hogy kövessen el a kormány minden jogos és alkotmányos dolgot a horvátok lázadásának megfékezésére, — azt is jól tudjuk, hogy távolról sem játszott itt közbe semmiféle vallásellenes tendencia, e tekintetben egészen nyugodtak vagyunk, de a nép nem tudja mindezen körülményeket mér-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Fel az erkölcsi szabadságharcra!

— Szilágyi Dózsa ünnepi beszéde. —

Két utolsó iskola-évünket tündöklő meteorok ragyogják be. Taval, felséges vezérrel fejedelmünk, Rákóczi előtt öntöttük ki lelkünket, kinek nagysága felemelő mások és önmaga ellen való harcban, ez évben pedig egy férfinak, Szt. Imrének, ártatlanságában gyengéd női lelke és egy nőnek, Szt. Erzsébetnek, erkölcsi erejében férfi lelke voltak ünneplésünk tárgyai. Nagy szellemek, ha fizikai életük ki is aludt, mint a nap, bibor-tényt hagynak maguk után, ezek a szellemek pedig 2, 7 és 9 század után is ép-ségben hagyták maguk után biborukat, erkölcsi nagyságukat.

El akarják földelni az erkölcsiséget Isten és lélek tagadásával, az embernek szabad akaratral ékesített méltóságáról való detronizálásával, de mikor minderre a különböző filozófiai rendszerekkel a márványlapot és sarkóvet elkészítették, mintha a leányzó meghalt volna: én egy mécesest egy izzó lámpát helyezek ezen márványlapra, évezredek tanúságát, mely Kr. e. évezredekkel élő ember világát összeköti a jelenével, mert a hit és erkölcs mint a bethlehemi

csillag bölcsőjétől e pillanatig sötétebben, vagy világosabban, de mindig kíséri az emberi nemet. Mindig azt akarják elhantolni, ami sohas-m akar meghalni, mindig azt akarják a kripta sötétjébe zárni, ami elemi erővel akar élni, mindig azon mondják el a gyászbeszédét, ami ezt a lelkiismeret szava által mint az örök, legfőbb királyi ügyesség több joggal és igazsággal mondhatja el sirásóin.

Az emberiség ezen évezredes meggyőződése heroszi magaslaton jut érvényre a kereszténység szellemétől, áthatva és felmagasztosítva ezen nemcsak egyházi, hanem nemzeti kegyelettel körülvett ünnepeinkben; ezen erkölcsi fényükkel mindig tündöklő jellemek bátorítanak, hogy mi is zászlót ragadjunk és a szent oromra törjünk, melyen a századok királya, Jézus áll.

Tudhat-e az ember nagyra vállalkozni, ha az igazság nem hatja át? Csak az igazságnak van elevenítő ereje, csak ennek átérzése szüli az állhatatos áldozatkészséget, csak az igazság képes az idők viharát, az elméletek folytonos hullámzását, a szenvedélyek ostromát kiállani. Igazságérzet nélkül nincs szent öntudat, erő, bátorság; zászlót ne ragadjon az és nem is ragad, aki alatt inog a talaj, mert igazságérzet és ebből táplálkozó öntudat nélkül küzdelemre vállalkozni már fél veszteség.

De nekünk van egy igazságunk, mely meg-alázva annál magasabb, melynek lángja vérel öntözve, annál inkább lobog, mely üldözve annál inkább vonz. A krisztusi igazság kiállotta a császárok zord tekintetét, az álpróféták fondorlatait, nem versenyezhet vele Mohammed kéje, a szenvedélyek evangéliumi szabadsága, a modern pogányság hitfagyasztó áramlata: 19 száz éven keresztül a forró víz és tüzes vaspróba istenítetétét tartották vele szembe és a hit fényét nem homályosították el, erejét nem csökkentették; ugyanakkor, mikor Franciaországban és másutt valóságos kalabriai föld-rengés dübörg az Egyház alatt, ez romlatlan erővel vállalkozik a szociális zavarban fényt, erőt és nyugalmat árasztani.

Ifjak! Az igazság királyát 19 század igazolja, az ő tanításának igazságát, szépségét, jellemképző és boldogító erejét önmagatokban kell igazolni, tehát az igazságot nemcsak tudni, hanem érezni is kell, nemcsak tisztelni, hanem követni is kell, ragaszkodni kell hozzá minden-nél jobban. Mint a bíróban az igazságszolgáltatás folytonos gyakorlata által kifejeződik a bevehetetlen igazságérzet, úgy kell bennünk a keresztény öntudatnak a folytonos cselekvés által a bátor jellem gyémánt erejű és tisztaságú jecévé kialakulni.

Krisztusi tanban az a felemelő, nevelő és

„Pfaff”^{nál}

1000-rével érkeztek Angol-nyakkendők.

legelni s így könnyen félreértheti ezt és attól is tartunk, hogy ha nem is ez a kormány, de majd akadhat másik, amelyik ezt a rendkívüli dolgot igazi praecedensnek fogja felhasználni.

Nehogy pedig ez bekövetkezessék valaha, idejében össze kell fogniok a komoly elemeknek a keresztény szellem megerősítésére.

A Mária-Egyesület zászlószentelése.

Küzdelemre küldte Nagyvárad káptalanának nagyprépostja vasárnap délelőtt a zászlószentelés alkalmával a Mária-Egyesület ifjuságát. Küzdeni hitükért, az igazságért férfiasan és tiszta lélekkel.

Erre van szükségünk mai napság.

Amilyen a fiatalság, olyan lesz pár év múlva az egész ország. Es ha Palotay László nagyprépost a szívbéli tisztaságot kívánja a fiatalságba oltani, azzal Magyarország jövőjét biztosítja minden törvénynél erősebben.

Lélekemelő, arányaiban nagy ünnepély volt a vasárnapi. Messze túl emelkedett azon a kis körön, melyet legközelebből érdekelt: a főgimnázium Mária-Egyesületén, sőt magán a főgimnáziumon is. Nem egyszerű iskolai ünnepély volt ez, hanem Nagyvárad keresztény társadalmának ünnepe. Ünnepeltünk, hogy egy új, erős keresztény bátyának ormára ismét kitzűrték a tiszta lobogót, melyre a haladás van írva. Az iskolai ünnepély csak kerete volt Nagyvárad keresztény társadalmának az együttérzés nyilvánításához, ahol találkozá, megerősödhetünk abban a hitben, hogy ennek az országnak mégis kereszténynek kell maradnia, ha mi akarjuk. Csak akarnunk kell.

A Mária-Egyesület arra neveli a jövő nemzedéket, hogy tudjon akarni. Itt alapozzák meg az ifju Regnum Marianumot.

Az egész ünnepély alatt pedig az a férfi volt legboldogabb, aki mindent megindította, nemes lelkek erős támogatása mellett létrehozta és akinek igaz papi buzgalma egyre nagyobb virágzásra emeli az egyesületet: Szilágyi Dózsa. Kerülte az ünnepelést az egész ünnepély alatt, szerényen elvonult az elismerések elől, nekünk annál inkább kötelességünk az ő nevét külön kiemelni, amint kiemelkednek tettei is.

A zászló megáldása.

Reggel 9 órakor szent misével kezdődött az ünnepély a főgimnázium templomában. Ez a kis templom erre az alkalomra egészen megtelt előkelő közönséggel. Képviselve volt a kir. tábla, a jogakadémia, az ügyvédi kar, s különösen jó benyomást keltett, hogy a helybeli honvéhadapródiskola parancsnokán és tanárain kívül a növendékek is képviseltették magukat, minden szónál ékebben jellemezve ezzel azt az ősi tiszta magyar szellemet, mely a hadapródiskolában a nevelést irányítja.

A csendes misét Palotay László nagyprépost mondotta, segédlettel. Misa után oda lépett a gyönyörű fehér selyem zászlóhoz és azt megáldotta. A zászlóanya Glac Antalné, sz. Markovits Vilma urnő remek selyemszalagot kötött a lobogóra. Ugy a zászló, mint a szalag a női kézimunkának valóságos remekei.

Ekkor Palotay László kifordult az oltár előtt a hivek felé és mélyen megható, komoly és tartalmas beszédet intézett az egybegyűlt fiatalsághoz, a Mária-Egyesület tagjaihoz. Minden szaván átértett a hit erőssége és az ifjuság iránt lángoló szeretet melege. Agg kora dacára erős hangon, férfias eréllyel szólt az ifjakhoz, akik ezt a beszédet méltán tekinthetik irányítóknak.

Ezután a zászlószegek beverése következett. Zászlószegeket vertek be a következők:

Szemrecsányi Pál dr nevében Szilágyi Dózsa a következő szavakkal: »Hő imánk száll érted szeretett főpásztorunk; égő vágyunk apostoli lelkednek apostoli lelket adni. Glac Antalné: Indulj zászló hódító körutadra. Csak győztesek keljenek nyomodban, veszteseket ne kelljen siratnod. Takács Menyhért dr jászóvári prépost nevében Novotny S.

Alfonz: »A boldogságos szent Szűz á dó kegyelme legyen mindenkori a nagyváradai főgimnázium Mária-Egyesületével. Fetser Antal a maga és Szt. Vince intézet nevében: Üdvözlégy malasztal teljes! Ő bűn nélkül fogantott szűz Mária, könyörögi érettünk, kik hozzád menekszünk. Lányi József dr: Aranyos tanuló ifjuság! Szívem lelkem fénye! Őrizd mocsoktalanul e szép zászlót! Legszebb ékességei legyenek melyen vallásos, tiszta jellemed, édes hazánk javáért lángoló szíved. Bosóky Alajos dr: Oh véd meg, akik szent oltalmad alá futnak. A jogakadémia tanári karból még Hoványi Gyula dr, Molnár Imre dr, Notter Antal dr, Sigmund Andor dr, Kiss Géza, dr Kamenszky Rezső jelégéből erősen vallásos érzés sugárzott ki; Dús László: Szűz Mária dicsőítése kedves az Ur előtt. Virágh Béla dr: Suhogó selymed nyomán egy csodaforrása fakadjon a szeretetnek, melyből bőven táplálkozzanak ifjaink, mert sokat és nagyot csak az tesz, akiben sok a szeretet. Novotny S. Alfonz: Szt. Norbert a béke és egyetértés közvetítője légy velünk. Zászlószegeket beküldték: Majláth K. Gyula gr., Radnai Farkas, Radu Demeter, Vass Bertalan dr, Norbertium, özv. br. Gerliczy Félixné, Kargh János br stb. stb.

A zászlószegek beverésével az ünnepélynek templomi része véget ért.

Ünnepély a főgimnáziumban.

Délelőtt 11 órakor tartották meg a zászlószenteléssel kapcsolatos ünnepélyt a főgimnázium dísztermében, mely erre az alkalomra egészen megtelt előkelő közönséggel.

Megnyitótul a dalárda énekelte el Kovács Kandid prem. r. tanár vezetése alatt a magyar nemzeti és a pápai himnusz, melyeket a közönség állva hallgatott végig. Mikor a himnuszok elhangzása után Novotny Alfonz igazgató lépett az emelvényre, a közönség szeretete egyszerre viharos tapsokban tört ki a lelkes, fáradhatlan igazgató iránt, aki betegsége óta most először jelent meg nyilvános ünnepélyen.

Az igazgató a következő szép beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt:

Méltóságos Asszonyom, szeretett zászlóanyánk!

Mélyen tisztelt ünneplő Közönség!

Kedves tanuló-ifjuság!

Egy hófehér zászlót látok magam előtt. Egyik oldalán a B. sz Szűz képe látható, amint irgal-

megszentelő, hogy az igazság a vaskövetkeztesség láncával kapaszkodik az emberi észbe és szívébe, anélkül, hogy e lánc bilincs lenne, mert hisz az a szeretet aranyfonala. Ha ez a Jézusban való hit megszóllhatna, azt mondaná: »Annyi erő van énbennem, hogy a gyenge nőt a vépadra küldöm; annyira tudok hódítani, hogy értem paradicsomi kéjekről mondanak le, a koronákat dobják sárba; annyi életerővel rendelkezem, hogy a nyomoruságunkat és a számkivetésünket éreztető szenvedéseket menynekbe vezető rózsás uttá varázsolom, hogy az életosztónnek a halállal való leghevesebb küzdelmében a lelket megtudom nyugtatni.« Valóban, Krisztusi igazság, rád ismerlek! Te neked kell uralkodni, hogy rabszolgákká ne legyünk, neked kell vezetni, hogy el ne tévedjünk, mert hisz az ember benseje a szenvedélyek csatateré, melynek áldozata igen sokszor az elgyengített, a tehetetlenné lett szabadakarat, letört remények és az elérhetetlenné vált boldogság.

A szenvedélyek ereje ijesztően nagy. Imá-

dást követelnek; csak imádással lehet ellensúlyozni, bilincsbe verik az akaratot a legszánalmasabb és legaljasabb rabszolgaságig; csak Istennek adott feltétlen hódolat tehet ennek legyőzőjévé; mindennap riadót fujnak; csak a hitnek, az imának mindennapi riadóijával lehet rájuk felelni. Feldulják az egyén békéjét, a család boldogságát, a társadalom nyugalomát, a nemzet létalapját. Nem véd meg velük szembe a fajszereget. Nézd Sullát, nem volt-e tiszta római? És szenvedélyétől elvakítva a törvényt lábbal tiporja, a polgárok vérében gázol. Kelj fel Antonius és mondd meg, nem-e római vér csergedezett ereidben? És Kleopatra szemének feláldoztad hitvesi, polgári katonai becsületet életed. Elhagytad hitvesedet, darabolod hazádat, cserben hagytad sereged, nyomorultul oda dobod életed. Ime újra hangsúlyozom, imáadásra imáadás, rohammal szemben állhatatos szabadságharcossal felelhetek. Mi kell neked? Egy kietlen ifjú, egy tehetetlen férfi, egy sivár aggkor, vagy egy oly ifjúkor, melyben ifju lelked a nemes fejlődés útjára tereled, egy oly férfikor, me-

lyet az ifju korban megszerzett szellem a tevékenység aranykorává avat, egy oly aggkor, melyet a mult emlékeiből nemes büszkeséggel eltelt nyugalom áld meg.

Kaifások, vagy Pilátusok akartok-e lenni, kik a rubaszaggató, kézműsítő farizeusság hosszúra nyúlt arcával akarják szennyeseiket eltemetni, vagy Krisztus hordozói-e, kik a tiszta szándék minden meggyanúsítása, a rágalom minden mérge, a guny minden szúrásával szemben a szeplőtelen élet kararai márványát tartjátok paizsul?

E választásnak, e harcnak értéket a szabadakarat ad. A szabad akarat adja a krisztusi neveléstannak az erkölcsi fenségét. A szabad akaratnak jogát biztosítani akarja a szenvedélyekkel szemben is, hogy ne a szenvedély, hanem a szabadakarat legyen a nagy hatalom, de fentartja annak az épségét az isteni befolyással szemben is, mert az még a kegyelmi rendben sem szűnik meg. A szabad akarat, az önfelelősség, az önbeszámítás az emberi méltóság alapja; csak a szabad szív birtokában

A szokásos évi nagy karácsonyi vásár megkezdődött,
mely alkalommal az összes raktáron lévő áruk tetemesen leszállított árakban lesznek elárusítva
ifj. KOHN SÁMUEL áruházában.

mas szemekkel tekint a szemlélőre, kezeit felénk terjeszti, amelyekről a kegyelmek áramlata özőnlük a hívőkre. A másik oldalán szent Norbert, a prem. kanonok-rend alapítóját látom, amint a legméltóságosabb Oltári szentséget, — amelynek mindenkor leghivebb, legtántoríthatatlanabb tisztelője volt — az Ég felé tartja.

Nagy ünnepet ülünk ma, mélyen tisztelt közönség, Mária-Egyesületünknek zászló-avatását tartottuk meg. Ez ünnepség kapcsán a közel-múltba tekint vissza szemem s megújulnak emlékezetemben a ma egy éve tartott ünnepnek meghatározó részletei. Mintha egy szép álomnak képei vonulnának el lelki szemeim előtt! Ma egy éve alakítottuk meg a B. Sz. Szűz védnöksége alatt álló Egyesületünket. Akkor volt az első tagfelvétel, akkor ültettük el a gyenge csemétét az Ur kertjében s ma örömmel tapasztaljuk, hogy e gyengéd növény, melyet féltő gonddal ápolunk, Isten jóvoltából és a B. Sz. Szűz kegyelméből nőtton-nőtt, erősödött, élet-erős hajtást termelt, mert megértük az Egyesület zászlóavatási ünnepségét is. S kinek köszönhetjük a jó Isten után e kedves, e lélek-emelő ünnepet, Szent László nagymultu káptalanának egy méltó tagja, Mélt. és főtit. Palotay László, prelátus nagyprépost ur szerezte meg egyesületünknek e nagy örömet és nagy lelki-egészségében megajándékozott bennünket e szép zászlóval. Ő Méltósága a főispánné pedig hívő és ájtatos szíve sugallatát követve, elvállalta e ritka és lélekemelő ünnepélynél a zászlóanyai tisztet. Mindkettőjüknek e nemes tettükért hálás köszönetet mondok e helyről is, jutalmazza meg őket, a B. sz. Szűz és szent Norbert atyánk. Hozzátok szólok még, kedves tanító ifjak, kik az áldásos Egyesületnek tagjai vagytok, tekintetek mindenkor büszkeséggel e zászlóra, az egyesülés e nemes jelvényére. Ez gyűjtőn össze benneteket, ez tartson össze éltetek minden körülményei között s ha el is hagyjátok intézetünket, ha ki is léptek a nagy világ küzdőterére, tekintetek mindig e felszentelt zászlóra, juttassa az eszetekbe mindenkor azokat a nemes és magas eszméket, amelyeknek szolgálatába léptetek s amelyeknek megvalósításáért küzdenetek kell, becsülettel, tántoríthatatlan hűséggel, ha kell, még éltetek árán is.

Kedves zászlónk, te, az egyesülés és összetartozandóság nemes szimbóluma, lengj előttünk mindenkor, gyűjtsd körödbe a hazai ifjuság

színét virágját, egyesítsd őket mindenkor azon nemes eszmékért való küzdelemben, amelyek Egyesületünket életre hívták, amelyek Mária-Egyesületünket éltetik, amelyek Egyesületünket s annak szent törekvéseit kell, hogy diadalra juttassák.

E szent küzdelemben segíts B. sz. Szűz, ebben erősíts, sz. Norbert égi pártfogónk! Az ünnepélyt ezennel megnyitom!

A zászlóavatásra a »Zászlónk« szerkesztősége ódapályázatot hirdetett, melyen Sik Sándor rózsahegy kegyes rendű papnövendék ódája lett nyertes. Ezt a valóban ódái lendületű költeményt Orbán Sándor VI. o. t. szavaltta el hévvel, erőteljes előadásban.

A főgimnázium vegyes kara »Szent királynőnk« c. éneket adott elő, melyre következett az ünnepi beszéd, Szilágyi Dózsa beszéde. Ünnepi beszéd volt a címe, de az alatt a megszokott cím alatt erővel teljes szónoklatot hallottunk. Szilágyi teljesen átértézte a pillanat fontosságát, lelke valósággal elragadtatásba merült s egyikét mondotta azoknak a beszédnek, minőt nem mondhat más, csak a kinek szívet és lelkét áthatja a maga igazságának feltétlen tudata. A hatalmas beszédet a közönség viharos tapsokkal fogadta: mai tárcánkban egész terjedelmében közöljük.

Szepessy Lászlónak »Szent Norbert« c. szép melodramáját Schriffert Béla VIII. o. t. tanuló szavaltta igen szépen. A költeményhez Belezay Antal irt kitűnő zenekíséretet, melyet általános tetszés mellett ő maga is adott elő. Kistler »Ima« zeneszerzeményét zajos tapsoktól követve igen szépen adta elő öt növendék és pedig Réz István, VIII. o. t., violino I.; Lipovniczky Kálmán, V. o. t., violino II.; Szma-zsenka Herbert, VI. o. t., viola; Réz László, V. o. t., cello; Follmann Géza, VIII. o. t., harmonium.

A Mária-Egyesület feladatairól beszélt, végül Sztaniszlavszky Ervin VIII. o. t. beszéde egy hívő ifju lelkének erővel teljes megnyilatkozása volt, legszebb eredménye a Mária-Egyesület nevelő hatásának. Befejezésül az ének-kar adta elő a »Boldogasszony anyánk« kezdetű gyönyörű éneket, melynek elhangzása után a közönség egy valóban lélekemelő ünnepély emlékével gazdagabban hagyta el a főgimnázium dísztermét.

Az ünnepély után 1 órakor a prementreiek

vendégszerető háza Glac Antalt és nejét, Fétser Antalt, Belezay Antalt, Krüger Aladár drt, Resch Mihály zenetanárt látta asztalánál. Növöly S. Alfonz az ebéd folyamán felköszöntővel üdvözölte a főispánnét, mint zászlóanyát, ki bár ismert szerénységénél fogva kerüli a nyilvánosságot, de mikor a hit megvallásáról és az ifjuságáról van szó, nem tud ellenállani. Majd a főispánt és a többi vendéget köszöntötte fel. A főispán válaszában kiemelkedő volt, hogy a templomban végbement szertartás egész lelkéig hatolt és egyúttal kifejezte azt a hálát, mely őt, mint apát, a tanári karhoz és a gimnáziumhoz fűzi; ez a kötetlek erejéből sohasem fog vesztetni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Tömeges szövegvonás.

(Vasárnap.)

Budapest, december 8.

Elnök Návay Lajos.

Napirenden van az

egyszakaszos javaslat.

Lukinics Ödön horvátul szól a javaslat ellen, de az elnök többszöri figyelmeztetés után megvonja a szót.

Lorkovics Iván szintén horvátul beszél. Háromszori figyelmeztetés után elnök megvonja a szót.

Bolics Vatrosláv beszél horvátul. Határozati javaslatot akar beterjeszteni, de nem találja.

Surmin a házszabályok 213. szakaszához akar szólni, de mivel horvátul beszél, az elnök megvonja a szót.

Bolics megtalálja határozati javaslatát s beakarja nyújtani.

Elnök: Határozati javaslatot csak a beszéd közben lehet előterjeszteni s miután Bolics

szárnyalhatnak szabadon a gondolatok; csak a szabad akarat által biztosított ész tud a vakító emberi szenvedélyekkel szemben a tárgyalgosság magaslatára felemelkedni.

E tanoknak és harcnak vannak hősei. Ünnepejük a szabadsághősöket, de a szabadságszeretnek soha el nem homályosodó mintaképei a keresztény vértanuk milliói. A modern ember talán a legpiszkosabb bünsúlya alatt, lángoló türelmetlenségtől eltelve a lelkiismeret-szabadsága nevében beszél, pedig nem-e az igaz lelkiismeret-szabadság bajnokai azok, kik a pogány hatalom állami mindenhatóság lelkiismeretbe nyúló elvével szemben »inkább Istennek, mint embernek« meggyőződését vallották a törvényszék előtt, a katakombákban és az amfiteátrumokban és vérükkel pecsételték.

O-kor csak egy Sokrateszt, csak egy Platót adott, iskolájuk haláluk után tengődött, megszünt; igaz, hogy Krisztus, mint isteni személy csak egy van, de úgy tele szórta erkölcsi erejével a világtörténelmet Krisztus és saját vérükben tündöklő csillagokkal, mint a mennyboltot

teremtő erejével; személyes varázsa, nem úgy mint sokszor a legnagyobb férfiaké, ha nincs is köztünk, nem szűnt meg, az ő ereje viszi az apostolokat a kórházba, Afrika sötétjébe, vagy az eszkimók közé. A Mária-Egyesületbe, ezt a mindig lobogóan tevékeny életképességet akarjuk megadni a keresztény öntudatnak. A keresztény erkölcsi erejének nem szabad parlagon heverő erőnek lenni, annak teljes erkölcsi súlyával kell érvényesülni az egyéni és társadalmi életben.

Az igazságnak, a meggyőződésnek az élet az örök lámpája. Az átértett igazság nem tud véka alatt maradni, nem bírja azt megmagában az emberi szív, másnak lelkébe is akarja önteni annak tüztét, ami által az igazság csak emelkedik izzó erejében; egy átlátott igazság számára az ész kicsinynek érzi magát, annak sugarait másokéba is akarja lövelni, hogy az közkinccsé váljék. Ifjak, ha a ti szíveteket az élő hit áthatja, akkor erkölcsi tőkét szereztek magatok és mások számára, mert az ártatlan lélek kisugárzása mindig lebilincselő varázs,

imádságos léleknek áhitata mindig vonzó mágnes, egy kéz mozdulattal vagy elkomorodó arcvonás az erkölcstelenséggel szemben mindig tiszteletreméltó. A munkaszeretet pedig mások lelkébe mindig a nemes és szorgalmas törekvések szikráját szórja, lángját élesíti. Hidd meg, ártatlan lélekkel, imádkozó ajkkal, munkakedvvel a családi kör örangyala, apostola leszel, a szerető anyai és apai szív a te áhitatodban erkölcsi diadalt lát, mert az áhitat a lélek nyugalma, a lélek nyugalma pedig a szenvedélyek csendje.

Lobogjon tehát a zászló előtted az ő szep-lőtelen királynőjével, ennek erkölcsi képét himed lelkedbe erényei által. Lelkesítsen téged Szt. Norbert, aki nagy volt mikor önmagát legyőzte; amikor világias hajlamoktól elvizenyő-södött lelkében, Premontre mocsaras vidékén egy új Norbertet, egy új Premontret teremtett! E zászló alatt teremts magadban egy új lelket és a szeplőtelen lelkek egy hit, egy szent meggyőződés által alkotott vas gyűrűje egy új Magyarországnak lesz áttörhetetlen bástyája.

Karácsonyi és ujévi játékaruk teljes kiárúsítása

Igen tisztelt vevőinknek van szerencsénk tudomásukra hozni, hogy az összes raktárunkon levő játék árunkat, míg a készlet tart, minden elfogadható árban kiárusítjuk.

Tisztelettel: **Klein Sándor és Vilmos** játék- és diszmiáruháza Rákóczi és Szaniszló-u. sarkán.

már befejezte beszédét, sőt Surmin is felszólalt, a határozati javaslatot nem fogadhatja el. (Helyeslés.)

Mazurancs Bogoszláv horvát szónoktól az elnök háromszori figyelmeztetés után megvonja a szót.

Vinkovics Bude horvát nyelven beszél.

Babics-Gyalszki határozati javaslatot nyújtott be.

Supilo Ferenc horvátul beszél és szintén határozati javaslatot nyújt be. Supilótól az elnök megvonja a szót.

Grahovac Mikó horvátul beszél.

Elnök megvonja tőle a szót.

Budiszavolyevics Bude horvát felszólalótól az elnök szintén megvonja a szót.

Banjanin János horvát nyelvű határozatot nyújt be. Horvátul beszél, de mert elkalandozott a tárgytól, az elnök megvonja tőle a szót.

Ezzel az ülés véget ért egy negyed 4 órakor.

Az általános vita berekesztése.

(Hétfőn.)

Badapest, dec. 9.

Náray Lajos az ülést tíz órakor megnyitja. Az elnöki előterjesztések során jelenti, hogy tegnap Eber Antal képviselő azt kiáltotta Supilo felé: »fizetett pojáca,« azért a kifejezésért utólag rendreutasítja. Kéri továbbá az egész képviselőházat, hogy a jelenlegi súlyos parlamenti viták alatt nyugodtan viselkedjenek s ne ragadtassák magukat, mert ez csak ártana a komoly, fontos nemzeti ügynek, melynek előbb utóbb ugyis győznie kell. (Helyeslés.)

Fekelfalussy honvédelmi miniszter több rendbeli jelentése után következett

az egyszakaszos javaslat

folytatólagos tárgyalása.

Fegyző: Penyics! (Nincs itt.) Ilics Gedeon!

Ilics Gedeon horvátul beszél a javaslat ellen.

Elnök többször figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Ilics Gedeon: A Ház engedelmét kéri, hogy eltérhessen a tárgytól. (A Ház nem adja meg.)

Elnök: Tessék tehát a tárgymál maradni.

Ilics: Mérgesen hadonász és leül. (Helyeslés és taps baloldalon.)

Mudcsevics V.: Röviden beszél és befejezi a beszédét.

Elnök: Több szónok nem lévén, az általános vitát berekesztem s az ülést 5 percre felfüggeszti.

Felkiáltások: Éljen az elnök.

Szünet után.

Rakovszky István alelnök: Az ülést újból megnyitom. Megállapítom, hogy tizenhárom szónok élhet a zárszó jogával.

Polonyi Géza hosszan beszél. Foglalkozik Sztierényi államtitkár múltkori beszédével. Fej-

tegeti, hogy a szőnyegen levő törvényjavaslat alkotmány- és házszabályellenes s végül határozati javaslatát ajánlja elfogadásra.

Sztierényi József államtitkár kijelenti, hogy ő nem Polonyi személyét, hanem felfogását egyes törvénycikkekre vonatkozólag támadta.

Polit Mihály ajánlja határozati javaslata elfogadását, mely szerint a javaslatot vegyék le a napirendről, mert nem lát garanciát, hogy a kiegyezés Ausztriában parlamentáris uton törvénynyé amelkedjék. Azért az elszólásáért, hogy Magyarország nem eléggé független állam, elnöki rendreutasítást kapott.

Rojcs Milán röviden beszél a javaslat ellen.

Utána Surmin György, Magdics Pero és Lukinics Ödön horvát képviselőktől az elnök megvonja a szót.

Lorkovits a házszabályokhoz akar szólni horvátul, de az elnök nem engedi.

Ezután az elnök és Polonyi közt támadt rövid házszabályvita, mely után az ülés negyed 4 órakor véget ért.

Supilo és Popovics Dusan mentelmi

ügye. A képviselőház mentelmi bizottsága ma délelőtt fél 10 órakor Malatinszky György elnöklete alatt ülést tartott. Előadó Hédervári Lehel volt, Supilo Ferenc kijelentette a bizottság előtt, hogy nem volt szándéka az elnököt sérteni. A bizottság Supilót a Ház megkövetésére ítélte és kimondotta, hogy védelmét a Ház előtt is éppoly ünnepélyesen tartozik előadni, mint ahogy a bizottság elé terjesztette. Popovics Dusan képviselőt a bizottság a 255-§. alapján 15 napi kizárásra ítélte, mert az elnököt nem hagyta szóhoz jutni és mert ezuttal vele szemben ismétlés esete forgott fenn.

A megyei tisztújítás.

Megkezdődött a nagy munka a vármegye-házán a jövő ciklus tisztviselői karnak megválasztása érdekében. Az eddigi készülődésekből ítélve, a választás izgalmaiban eléggé fog bővelkedni, mint már jeleztük, nem egyeznek meg mindenben a pártok. Egyes pályázók fellett igen erős lesz a harc, legalább erre enged következtetni a régi szabadelvű pártnak tegnapi tartott értekezlete. Az értekezletről adjuk a következőket.

A szabadelvű párt gyűlése.

A 67-es párt vezetőlétfiai vasárnap délelőtt bizalmas értekezletet tartottak *Markovits* Antal lakásán, hol a jövő ciklusra megválasztandó tisztviselőket jelölték ki. Az értekezlet nem minden jelölt fölött egyezett meg egyhangulag. Nevezetesen a párt olyan egyént el akar ejteni, aki hivatásának lelkiismeretesen és mindig közmegelégedéssel tett eleget.

Ez volt tulajdonképen az értekezletnek legérdekesebb része. A párt ugyanis az árvaszéki elnököt *Hranyiczky* Károlyt nem jelölte s helyette *Verner* Kálmán tenkei főszolgabírót mondta ki a párt hivatalos jelöltjének. — *Hranyiczky* Károly árvaszéki elnöknek, ki már 38 éve szolgálja a vármegyét, mint puritán jel-

lemű tisztviselő, érdekében *Fesler* Antal szólalt fel és azon nézetének adott kifejezést, hogy *Hranyiczkyt* nem kell elejteni. A párt mindazonáltal ezt figyelmen kívül hagyta s *Vernert* jelölte.

Hranyiczky Károlyt a függetlenségi párt jelölni fogja és mivel tekintélyes számu pártja van a régi gárdában is, megválasztása egészen biztosra vehető.

A többi jelölésekre vonatkozólag a következő a megállapodás:

Az árvaszéknél két régi ülnököt hagytak ki. Es pedig *Mózes* Imrét és *Puskás* Lajost. Az így megüresedett két ülnöki helyre négy pályázó van, kiket jelölt is a párt. Ezek névszerint *Kránczly* Kálmán, *György* László, *Jancsovics* Jenő, *Beliczay* Elek, kik közül *Jancsovics* és *Kránczly* Kálmán számíthatnak győzelemre, jóllehet a másik két jelöltnek is szép számu híve van.

Jancsó Károly II od aljegyzőt szintén nem jelölte a párt s az így megüresedésben lévő helyre *Balázsházy* Iván és *Wertheimstein* Henriket jelölték. A két jelölt közt szintén nagy lesz a választási harc

A megüresedett III-ad aljegyzői, illetőleg szolgabírói állásra ugyanazokat jelölték, kik az ülnöki állásra lettek jelölve és még ezeken kívül *Gerlán* Tibor, *Vargha* Akos és *Pojnár* közigazgatási gyakornokokat.

A központi tisztikar többi tagját a párt mind jelölte, illetőleg meghagyta a jelenlegi állásában.

A vidéki választások szintén élénk színezetet fognak adni.

A margitai járás főszolgabíróját *Nyisztor* Alajost a párt nem jelölte s helyette *Kedník* Gábor vaskóhi főszolgabíró jelölték. A vaskóhi főszolgabíró helyére *Wertheimstein* Henrik és *Balázsházy* Iván közül azt, aki a II-od aljegyzői választásnál ki fog maradni.

A Szöllőssy Ferenc halálával megüresedett magyarorszei főszolgabírói helyre *Markovits* Manót jelölték.

A belényesi főszolgabíró Horváth Endrét szintén nem jelölték s helyette *Markovits* Károlyt tették hivatalos jelöltté.

A megüresedő szolgabírói helyekre a párt azokat jelölte, akik az eddigi jelöltek közül esetleg nem lesznek megválasztva. Szolgabírói helyekre még jelölve lettek: *Beóthy* Dávid, *Ravazdy* Barna, *Baranyi* Tibor, *Fichtner* Emil.

A függetlenségi párt gyűlése.

A biharmegyei függetlenségi párt vasárnap szintén tartott értekezletet *Nadányi* Károly elnöklete alatt. Az értekezlet a megyei tisztújítás ügyében volt egybe hívva. A függetlenségi párt kimondotta, hogy minden befolyásolástól menten és teljesen függetlenül fogja megejteni a jelölést és választást. Névleges jelölést most nem hozott a párt, ezt egyelőre elhalasztották s érdemleges jelölést csakis a pályázat lejártakor fogja megejteni. Annyit azonban most elhatározott a párt, hogy *Hranyiczky* Károly árvaszéki elnök megválasztása érdekében munkálkodni fog s ez irányban fogja szétküldeni felhívásait a megyebizottsági tagokhoz.

UJDONSÁGOK.

* **Miniszteri biztos Biharmegyében.** Megemlékeztünk róla, hogy Biharmegyében az élesdi járásba a két község ellen beadott panaszok alapján miniszteri biztos szállott ki. Most, mint értesülünk, *Farkasházy* Zsigmond képviselő tegnap a kerületbe érkezett és ki fog

Haas Fülöp és Fiai Nagyvárad Rákóczi-ut

Rimanóczy-palota.

Cs. és kir. szab. szőnyeg és butorszövet gyárosok, magy. kir. udvari szállítók.

Az őszi és téli idény megérkezésével a t. c. közönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek, butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, stb.

Szabott árak!

Valódi keleti szőnyegek, perzsa, indus és smyrna minőségben.

Szabott árak!

Nagy választékban raktárunkon a HAAS-féle Agra csomózott szőnyegek legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarokban, lópokrócokban nagy raktár.

utazni a Brátka és Beznye községekbe, hogy részt vegyen a miniszteri biztos vizsgálatán. A beznyei jegyző ellen újabb az a panasz is merült fel, hogy a jegyzői irodát kiköltöztette a község házából és egy korcsma helyiségébe helyezte át, jöllehet ez ellen a képviselőtestület határozottan tiltakozott.

* Készülődések a városatyá választására. A városatyaválasztások ügyében most már sürűbben tartják a különböző trakciók az értekezleteket. A függetlenségi párt által kiküldött bizottság jelölésével nem igen vannak megelégedve. Olasziban kifogásolják, hogy a tényleg megüresedő helyekre olyan új jelölteket vettek fel, akiket nem ösmernek s eddigi szereplésükről sem tudnak, és azelőtt a párt ellen foglaltak állást, holott a pártnak régi kipróbált tagjai, akiket az előbbi választásoknál jelölt a párt, most figyelmen kívül hagytak. Széles körben visszatetszést keltett továbbá az a hír, hogy dr. *Hoványi* Gyulát sem akarja a párt jelölni, dacára, hogy bár nem a 48-as párt tagja, mindég ezek mellett küzdött s nem egyszer segítette diadalra törekvésüket. — *Váralja-Velencén* majd minden este vannak összejövetelek. Vasárnap este a Röhlich-téle vendéglőben jött össze a választók egy része, ahol dr. *Rezső* (Rosenthal) Mór és *Fried* Ferenc egy pár kortese is megjelent, de a választók nem engedték őket szóhoz jutni, hanem azt hangoztatták, hogy csak a városrészen lakó jelöltek mellett sorakoznak. Különben nem sikerült a paktum a függetlenségi párt és az orth. párt között s így nagyon erős lesz a küzdelem. Előreláthatólag ezen városrészen lesz a legélénkebb a választás. — A függetlenségi párt holnap, szerdán tartandó gyűlésen határoznak végleg a jelöltek felett. — A Rét is mozog, sőt itt is annyi a jelölt, hogy alig lehet eligazodni köztük. Innét a következő felhívást vettük:

A Réti Függetlenségi és 48-as Polgárok Köre tisztelettel felhívja az érdeklődő polgártársakat, hogy f. hó 10-én, kedden este 8 órakor a Réti 48-as Kör helyiségében (Széles-utca) a városatyá választások ügyében tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárád, 1907. december 9. Tisztelettel: *As elnökség.*

* A 13-ik gyógyszer-tár. Még a 12 ik nagyváradi gyógyszer-tár engedélyezésének ügyében sem határozott a belügyminiszter s már újabb kérvény érkezett be Nagyvárád városához a 13-ik gyógyszer-tár engedélyezése iránt. *Flaskai* Kálmán, földesi okleveles gyógyszerész kéri, hogy a belügyminiszter a 13-ik gyógyszer-tárat engedélyezze Szent János- és Szigligeti-utca összetorkolásánál, a Nemzeti hid közelében. A kérvény a város véleményével kerül a belügyminiszter elé, aki dönt az engedélyezés felett.

* A vámfelügyelő bizottság ülése. Nagyvárád város vámfelügyelő bizottsága tegnap délután rövid ülést tartott, Rimler Károly polgármester elnöklelte alatt s Komlóssy József, Sulyok István, dr. Altman Jakab, Balogh Döme és dr. Istvánfy István jelenlétében. A nagyváradi lat. szert. káptalan évi vámtalány fejében 3500

koronát ajánlott fel, azonban a feljegyzések szerint tetemesen magasabb összegre rugna a tételenkénti vámfizetés, miért is a bizottság az évi általányt 4500 koronában javasolja megállapítani. — A *Moskovits* Adolf és fiai cég szintén évi általány összeget ajánlott fel és pedig 250 koronát, azonban tekintettel a forgalom ötszörösénél is magasabb voltára, legalább 1400 korona évi általányösszeget javasolnak. Végül a vámszemélyzet kérte, hogy ezután az évi jutalékot egész összegében s maximum megállapítása nélkül kapják meg. A felügyelő bizottság a kérelen teljesítését javasolta.

* Kinevezések a birói karban. *Geleta* Géza nagyváradi törvényszéki bíró a nagyváradi ítélőtáblához bíróvá nevezetett ki. — *Fassie* Fál nagyváradi vidéki járásbíró az ítélőtáblabírói címet és jelleget nyerte ő Felségétől. — Dr. *Virágh* Béla nagyváradi kir. ügyész és dr. *Csulyok* Béla nagyváradi kir. törvényszéki bíró a VII. fizetési osztályba nevezettek ki.

* A vegyvizsgáló intézet felállítása. Nagyvárád város vegyvizsgáló és tápszervizsgáló állomást akar létesíteni s ez irányban már tárgyalásokat is folytatott a polgármester. Dr. *Adorján* József, vegyész a debreceni gazdasági iskolánál, ajánlatot tett a Nagyvárád városának, hogy elvállalja a felállítandó intézet vezetését s hajlandó a felszerelésnek a város által fedezendő 3000 koronán felüli részét a sajátjából fedezni, akként, hogy az intézet bevételeiből fizeti vissza a város az általa fedezett berendezési kiadásokat. A berendezés a város tulajdona lesz.

* Indiakréción. Szokás nálunk, hogy a minek titokban tartását megfogadják, azt valaki mindig kikürtöli. Persze, a nyelvét nem mindenki tudja féken tartani. Így történt, hogy a szombati függetlenségi párti jelölő bizottsági értekezletről egyik lap-társunk részletes tudósítást közölt. Konstatáljuk, hogy a jelölés több tekintetben helytelen és hogy az állítólag hiteles 48 as lista nehezen fog így keresztülmenni. Nem vették figyelembe az egyes kerületek kivánságait és helyzetét. A szerdai választmányi ülés fog dönteni a lista fölött, amely különben úgy jött létre, hogy nem mindenik bizottsági tagot hívták meg az értekezletre s a megjelentek közül kettő a szavazás előtt elment.

* Iparvasut a Rimanóczy-gyárba. *Ij. Rimanóczy* Kálmán műépítész várad-velencei gyártelepére iparvágányt akar bevezettetni a v. velencei vasutállomás vágányaiból. Az erre vonatkozó tervet és műszaki leírást tegnap nyújtotta be a városhoz, az engedély kieszközölésé iránt.

* Megszökött rab. Egy 17 éves és máris megrögzött gonosztevő foglalkoztatja most ismét a nyomozó hatóságokat. *Jaraba* Sándor 17 éves suhanc lopás és betörés miatt már többször büntetett egyén legutóbb Nagyvárádon lett elítélve egy év és egy havi börtönre. Az elítélt meg is kezdte büntetésének kitöltését, azonban egyszerre mást gondolt és a börtönben sztrájkolni kezdett oly formán, hogy napokig nem evett. Ekkor mivel a nagyváradi ügyészégi épületben a cellák megvoltak telve, több rabot szállítottak át Sátoralja-ujhelyre, hol a fogházban helyezték el őket. Az elszállított rabok között volt *Jaraba* Sándor is. November 22-én *Jaraba* ravasz módon meg-

szökött a fogházból. A hatóság elrendelte a rabnak minél szélesebb körben való nyomozását. A szökésről azonnal értesítve lett a nagyváradi rendőrség is, mert erős indokok voltak arra, hogy *Jaraba* Nagyvárád felé vette útját. A szökevény tényleg járt is Nagyvárád környékén, azonban a városba nem mert bejönni, hanem a szőlőhegyek között bujkált. A hegyőrök észre is vették a bujdosó rabot és üldözőbe vették, azonban nem tudták elfogni. A rab ezután eltűnt Nagyvárád határából és a csendőrség hatáskörébe lépett át a nyomozás, ami ez ideig nem vezetett eredményre. Az ügyészséghez névtelen levelek érkeztek, melyekben a rab hollétéről beszélnek. — Ezeknek alapján, de meg a nyomok alapján *Jaraba* Nagyszalontára ment és most ott bujdosik valahol. A nagyszalontai csendőrséget tegnap az ügyészség utasította, hogy a vidéken minden legkisebb helyet figyeljen meg. — A csendőrség széles körű nyomozást folytat most a suhanc kézre kerítése végett.

* A szabadiskolából. A Népmvelési Egyesület vasárnap délután tartotta második tanítását a polgári fiúiskolában *Horváth* István tanár Vörösmarty költszetét, dr. *Svarc* Illés pedig a beteg testet ismertették. Közben szavaltok és vetített képek tették az előadást szemléltetővé. Az iskolába eddig 225-en iratkoztak be; a hallgatók között van 83 iparos, 30 kereskedő, 14 munkás, 31 tanító, 37 egyéb értelmiség, 24 diák és 6 magánzó. A következő előadás vasárnap d. u. 3 órakor lesz.

* Az Omge közgyűlése. Tagjainak élénk részvételével vasárnap délelőtt tíz órakor tartotta meg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ezidei rendes közgyűlését. A közgyűlésen gróf *Dessewffy Aurél* elnökolt s részt vettek azon a Magyar Gazdák legkiválóbbjai, élükön *Darányi* földmivvelésügyi miniszterrel. Gróf *Dessewffy Aurél* elnök megnyitó beszédében megemlékezett az aratómunkások között észlelhető mozgalomról, amelyet szerinte a szocialista sajtó lázítása szítanak, s amely eddig csak azért nem izmosodhatott sztrájkká, mert gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszter a rendellenesen működő munkás szövetségeket felszólatta és utasította a hatóságokat a földmunkás-szövetségek szigorú ellenőrzésére. Ezzel a belügyminiszter elejét vette egy kiszámíthatatlan következményű országos veszedelemnek. Az Omge is mindent megtett a veszedelem elhárítására, s azzal, hogy tagjainak sikerült a munkásokkal megértetniök, hogy sztrájkba lépésük esetén könnyen helyettesíthetők külföldi munkásokkal, legalább is hozzájárult a sztrájkmozgalom leszereléséhez. — A törvényhozás előtt fekvő kiegyezés bírálatára tért át ezután s igazságot tett abban a vitás kérdésben, a mostani kormány kezdeményezte-e az Ausztriával való vám- és kereskedelmi viszonyok szabályozására a szövetségi forma helyett a szerződési formát, vagy a terv már *Vörös László* kereskedelmi minisztersége alatt született-e meg? Az elnök konstata, hogy a terv már sokkal régebbi, az Omge 1903 ban ajánlotta már az országgyűléshez intézett feliratában a vámszerződési formát s így elesnek

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárád, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány-, gránit-, syenit-, labrador stb. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi siremlékekben. Sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

— sírkőgyár. —
Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.
Fiók telepek: 179
Déva. Nagyszabon, Bánpaták.

Sándor Pál országgyűlési képviselő minapi szemrehányásai. Még köszönetet mondott az elnök Darányi Ignác földmivelségi miniszternek megjelenéséért, aztán megnyitotta a közgyűlést. Több kisebb ügy után a választásokkal ért véget a közgyűlés.

* **A kamara teljes ülése.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara holnap, szerdán délután fél 3 órakor saját székházában teljes ülést tart, amelyen több kiváló fontosságú ügyet tárgyalnak.

* **A tüdőbetegek javára.** Özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné urnő, városunk több előkelő asszonyával azon fáradoznak, hogy január hó első napjaiban nagyszabású hangversenyt, vagy estélyt rendezzenek a Csarnok disztermében, a tüdőbajosok szanatóriuma javára. Az estélyt nagyszabásúnak tervezik, amelyen városunk előkelő közönsége találkozik össze. A részletek még nincsenek megállapítva.

* **Adományok a városi árvaház részére.** Nagyvárad város árvaháza részére a következő adományok érkeztek: Bölöny Józsefné 1 zsák liszt, b. Königsvarter Hermanné 1 zsák liszt, Sal Ferencné 1 kosár szőlő, özv. Kornstein Lajosné 1 kosár szőlő, Emilia gőzmalom 50 kl. liszt, Hunyady és László malom 1 zsák liszt és 20 klg. dara, Perczel Adolfné 1 zsák krumpli és zöldség.

* **A megye közbiztonsága.** Biharmegye közbiztonságáról most terjesztette be a kimutatást a csendőrkörületi prancsnokság. A kimutatás szerint kihágás összesen 313 esetben fordult elő és feljelentés történt 529 esetben. — Legtöbb 271 esetben a lopás fordult elő.

* **Pénzügyintézetek közgyűlése.** A Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetsége f. hó 15 én tartja Budapesten évi közgyűlését. A gyűlés alkalmából a résztvevő intézeti képviselők részére kedvezményes vasuti igazolványok lettek kibocsátva. Ily igazolványok dr. Adorján Armin ügyvédnél, a szövetség titkárnál kaphatók.

* **Magyar kártyabarlang Hamburgban.** A visszavándorlás hatalmas lármája nemcsak a családok munkás embereket hozta vissza, de a naplopó, könnyen élők közül is visszahozott egy gárdát. Ezek között van a hirhedt hamis kártyások királya Hubert Sándor is, akiben volt annyi vállalkozási szellem, hogy a külföldön próbált sikert aratni, ami nem valami rózsás eredménnyel járt, mert alig kezdett hozzá, már is befejezte a rendőrség. A hirhedt ember ugyanis alig tette lábát a hamburgi partra, máris megalakította a hamiskártyások bandáját. A hamburgi rendőrség ezt a bandát alig pár heti virulás után leleplezte és most őrizet alatt van s folyik ellenük a vizsgálat. A rendőrség a nagyvárad rendőrséget szólította fel, hogy Hubert igazolása végett a rendőrségi albumban őrizet arcképet küldjék meg nekik.

A legizlésebb férfi-fehérneműek nagy választékban ROTH M. utóda kalap- és uri divat üzletében.

ÁVIRATOK.

A delegációk ülése.

Budapest, dec. 9. A delegációk nem 20-án, hanem e hó 27-én, az ünnep után fognak összeülni. A közös kormány előterjesztését Burián báró fogja megtenni és kérni a provizórium meg-

hosszabbítását. A delegáció tagjainak megválasztásáról eddig még nem történt intézkedés. Wekerle előbb Bécsbe utazik, ahol a közös miniszterekkel is tárgyalni fog és azután tesz előterjesztést a delegációkra vonatkozólag.

Meghalt a svéd király.

Stockholm, dec. 9. Oszkár svéd király tegnap délelőtt 9 óra 15 perckor elhunyt. Utóda a trónon X Gusztáv nevet vett fel és jelszava: »A néppel a hazáért!«

Elnöksértő horvát képviselő.

Budapest, dec. 8. Zagorac horvát képviselő a Pester Lloydban sértő nyílt levelet tett közzé Návay alelnök ellen, kit önkénykedéssel vádol, mert szombaton tőle megvonta a szót.

Megunt horvát garázdálkodás.

Budapest, dec. 9. A képviselőház elnöksége a budapesti független pártok körétől felszólítást kapott, hogy végezzen a horvátokkal, mert különben az utca végez velük.

A portugál forradalom.

Lissabon, dec. 9. Carlos király családjával a San Carlos operaházba akart menni; a páholya alatt azonban az opera munkásai bombát találtak, mely villamos vezetékkel volt összekapcsolva. A bomba elhelyezőjét kinyomozták az operaház olasz mechanikusának személyében, aki leartóztatása előtt agyonlőtte magát.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Kedd: Casanova.
Szerda: Válás után.
Csütörtök: Pajkos diákok, Szép Galathea.
Péntek: Válás után.
Szombat: Gasparone.
Vasárnap: d. u. Coullisset ur. Este: Varázseringő.

Csillaghullás.

Régi becsületes operettet elevenített fel a színház igazgatósága vasárnap este. Abból az időből való, mikor az embereknek elég volt pár szép magyar dal és zajos sikere volt a népszinműnek, ha a népet a varrólányok is képviselték benne. Károlyi Leona megpróbálta kissé modernizálni ezt a régi darabot pár Fráter-dallal, de biz az így is csak a karzaton talált tetszésre, többek közt azért is, mert Károlyi Leona éppen a Fráter-dalokat énekelte a legkevesebb magyarossággal és így a legkevesebb sikerrel.

Ettől eltekintve, azonban a népszinművek színrehozatala csak helyes, éppen a vasárnapi közönségre való tekintettel. A karzatnak határozottan tetszettek a népies élecek és ennek zajos tapsokkal és harsány derűtséggel is adott kifejezést.

Vasárnapi volt az előadás maga is. A színészek maguknak játszotta és egy-egy ötleten úgy elnevetgéltek, hogy az előadás csaknem megakadt. Palásthy az ő meglehetősen kis szerepébe annyi mókát vitt bele, hogy körülbelül ő kapta a legtöbb elismerést. A többi, Károlyi Leona, Fehér Gyula (jól sikerült a 2. felvonás

vége és a 3. felvonás) Beregi, Tábori Frida, Sz. Gáspár Aranka, Simon Mariska, Tábori Frida, Körmeny és Pogány Janka, szintén elég jól játszottak, mindenkor vasárnapi igényeket tartva szem előtt, amely igények pedig éppen nincsenek túlszigázva.

KÖZGAZDASÁG.

Iparvasut építése Pestesen. Pestes község határában most nagyarányu munkálatokhoz fogtak hozzá. A Csanak és Rimanóczy-cég engedélyesek iparvasutjának építéséhez fogtak hozzá. A vasutépítés ezer munkásnál többet vesz igénybe, mi az ottani népek igen nagy jótétemény lesz. A vasutépítéshez ki fog menni egyfelügyelő is Kološvárról.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szigligeti-Színház.

Ma, kedden 1907. december 10-én.

Casanova.

Regényes nagy operette 3 felvonásban.

Az előjáték személyei:

Sátán	— — — —	Hajnal György
A felesége	— — — —	Tábori Frida
Casanova Jakab	— — — —	Palásthy Sándor
Bonapart Napoleon	— — — —	Béreczy Gyula
Barbarina	— — — —	Reviczky Rózsi
Tonina	— — — —	Csepreghy I.
Naette	— — — —	Simon Mariska
Bellina	— — — —	Lengyel Margit
Marina	— — — —	Lengyel Klára
Catinella	— — — —	B. Horváth Irma
Bellino	— — — —	Bakos E.
Lucie	— — — —	Kemény Ilona

Az operett személyei:

Petruchio	) — — —	Hajnal György
XV. Lajos	) — — —	Hajnal György
Mozes	) — — —	
Marion	) — — —	
Pompadour	) — — —	Tábori Frida
Lia	) — — —	
Bakter	) — — —	Béreczy Gyula
Peri	) — — —	
Casanova Jakab	— — — —	Palásthy
Barcarina	) — — —	Reviczky Rózsi
Stallier	) — — —	
Heloie	) — — —	Simon Mariska
Zoe	) — — —	
Bellino (utcai táncosnő)	— — — —	B. Horváth Irma
Tonina	— — — —	Csepreghy
Robespierre	— — — —	Bartók
Solan	— — — —	Rózsa

BEJÁRÁS: Nagypáholy 14 koron. Földszinti émeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsírye 3 kor. Körzék 2 k r. 40 fill. Táncházzék, 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., középső sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszékhöz 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajezus a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán, december 11-én szinrekerül:

Válás után.

Megényes operette 3 felvonásban.

Szives meghívás.

Ideiglenes üzlethelyiségeinkből átköltöztünk véglegesen **Bémer-tér, Pannónia mellett**, a Központi Takarékpénztár új palotájába.

Tisztelettel felkérjük a t. vevőközönseget egy **próbavásárlással** meggyőződni arról, hogy

jobban, olcsóbban

sehol nem lehet vásárolni, mint nálunk.

Női ruhaszövetek, vászon

és asztalneműekben

a legújabbakat adjuk, **jutányosabban**, mint bárhol.

Szőnyeg,
függönyökben

és egyéb cikkekben
állandó alkalmi vételek.

Nagyobb bevásárlásnál a legkedvezőbb
fizetési feltételek.

Mosó árúért teljes felelősséget vállalunk.

Kevésbé tehetős emberek
kimaradt gyermek- és női felöltőket
2.50, 3, és 4 forintjával vehetnek
amíg a készlet tart.

Midőn még hálás köszönetünket fejezzük ki is eddigi támogatásért, kérjük az
részünkre új üzlethelyiségünkben is fenntartani.

Kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannónia mellett.

NAGY VÁLASZTÉK
női és gyermek felöltőkben.

Hatvan perc alatt megtanulja az abc-t.

A világ legnagyobb találmányai a véletlennek köszönhetik létrejöttüket.

Egy találmánnyal állunk szemben, melyet szintén a véletlen hozott létre s amely egyszerűségével szinte meglepi az embert.

Vegyen maga mellé egy öt éves gyermeket, adja kezébe a »Játék abc«-t, maradjon hatvan percig a gyermek mellett és utasítás szerint játszó a betűkkel. 242

Csodát fog látni,

mert a gyermek hatvan perc alatt az egész abc-t ismerni fogja.

Jó t e t e m é n y.

Igazi jó t e t e m é n y ez a »játék abc«, mely pompás 10 színben előállított litografiai kivitelben van készítve, 23 remek színes kép-pel és az ára bérmentve szállítva 75 krajcár.

Megrendelések a **Magyar Kereskedelmi Közlöny** hírlap- és könyvkiadóvállalatához küldendők Budapest, Dohány-utca 16-18. Ha ezen műből egyszerre 3 példányt rendel 2 frt 25 kr. helyett, 2 frt ba számítjuk.

A „Tiszántul“-ra

előfizetést küldeni

minden nap lehet

aki már ma előfizet egy évre,
az január hó 1-ig a lapot
ingyen kapja.

Kelemen Béla
könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

Magy. Kir. Államvasutak Igazgatósága.

263942—F. IV. a.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint Fiume állomáson az áruaktárak megteltek, rendkívüli rossz időjárás és hajók hiánya miatt a raktárakból való kifuvározás, illetve az áruknak Fiuméből való elszállítása rendkívül csekély, úgy, hogy a Fiumében nagy mérvben összetorlódtott áruk már ki nem rakhatók.

Ezekre való tekintettel Fiuméba rendelt kocsirakományu teherárak felvételét, élő állatok, romlandó és liszt küldemények kivételével folyó hó 9-től kezdve további intézkedésig megszüntették, utközben levő áruk feltartatnak és a feladók rendelkezésére bocsájtatnak. Amint az időjárás javul, a hátralék feldolgozható lesz, a korlátozást azonnal megszüntetik. Budapest, 1907. dec. 7.

Az igazgatóság.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Értesítés!

Szerezzen mindenki tudomást róla, hogy a

KOBRAK-féle CIPÓRAKTÁRBAN

rendkívüli olcsó árak mellett

lehet vásárolni. **FŐ-UTCA 8.**

(Fő-tőzsdével szemben.)

Berendezés eladó!

Igyekeztek mig a készlet tart!

Magyar királyi államvasutak.

276577—907. FIV. sz.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a f. évi november hóban 272436 sz. alatt hirdetett 3 napi időleges szállítási póthatáridő a mittelwalde — marcheggi segélyutirányou át érkező külföldi közszenzállítmányokra nem alkalmaztatik. Ezekre a közszenzállítmányokra ugyanis a f. évi április hóban 80418 sz. alatt kelt hirdetményünk értelmében érvényben tartott 5 napi időleges szállítási póthatáridőt további intézkedésig alkalmazni fogjuk.

Budapest, 1907. évi december hóban.

Az igazgatóság.

200 pompás zsebórát ingyen!

200 pompás Anker remontoir órát fog kiosztani a **Tolnai Világlapja** azok között, akik 1908. január havában a Tolnai Világlapjának négy egymásután következő számában megjelenő és egymással összefüggő rejtvényt helyesen fejtik meg.

Miből áll ez a rejtvény?

Ez a rejtvény egy közismert hazafias tárgy, magyar festményt ábrázol. A szétdarabolt kép egyes darabjait a Tolnai Világlapja négy egymás után következő számában mutatja be. A rejtvény megfejtése úgy történik, hogy a Tolnai Világlapja említett négy számából kivágjuk ezen képdarabokat s úgy állítjuk össze, hogy hiány nélkül az egész képet adják. A helyesen összeállított és papírra felragasztott képet pedig beküldjük a Tolnai Világlapjának, amely a kitűzött 200 Anker remontoir órát a helyesen megfejtők között fogja szétosztani. 241 - 1 15

Hogy kik kapták meg ezen remek ajándékokat, azon 200 egyén névsorát a **TISZÁNTUL** 1908. február 16-iki számában fogjuk a nagyközönség tudomására adni. — A Tolnai Világlap-ját vidéken bármely újságelárusítónál 12 krért lehet megvenni.

Üzlet-megnyitás.

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy

Teleky- és Dudek-u. sarkán

(Keresk. Iparkamara székháza)

HRAZDIL és NAGY

cég alatt a jelenkor igényeinek minden tekintetben megfelelő

épület- és műlakatos

műhelyt nyitottunk, ahol készítünk minden e szakmához tartozó munkákat.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérjük

kiváló tisztelettel

HRAZDIL ÉS NAGY

lakatosmesterek.

Javításokat pontosan eszközölünk.

A kőszéngáz ára fűtés-, főzés- és ipari célokra.

Julius 1-től a nagyváradai légszeszgyár mindazoknak, akik ha csak részben is gázzal világítanak, az ipar-gáz árát **20 (husz)** fillérre szállította le.

Tekintve a tüzifa folytonos áremelkedését, főzésre a gáz most már sokkal olcsóbb, fűtésre pedig alig kerül valamivel többbe, sőt ha a tisztogatás költségeit leszámítjuk, egyáltalán nem kerül többbe a fával való fűtésnél. Hát még a fa beszerzésével és raktározásával való bajok.

Kísérlet céljából egy-két hónapra gázkályhákut

kölcson is adunk

Nagyvárad, 1907. július hó.

Nagyváradai légszeszgyár.

Saját gyártelep:
Gilányi-u. 5—7. sz.

Gőzmosóda, Vegytisztító- és Szikvizgyár betéti társaság Nagyvárad.

Városi és vidéki
telefon 398 szám.

ÉRTESETÉS!

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy Nagyváradon, a Gilányi-utcán levő

— Gőzmosóda, vegytisztító- és szikvizgyárat —

a részvénytársasától megvettük és azt a legujabb és legtökéletesebb gallér- és kezelővasaló gépekkel, a modern technika e szakmájába vágó minden vivmányával felszereltük, hogy a t. közönség legkényesebb igényeinek is meg tudjon felelni. — Tisztít férfi-, női- és gyermek-fehérneműeket, menyasszonyi kelengyéket, valamint függönyöket a leggyönyörűbb patyolat tisztaságu kivitelben előnyös árak ellenében. Vegytisztítási osztálya a legnagyobb gondossággal és figyelemmel tisztít mindennemű férfi és női felsőruhákat, egyenruhát, papi reverendákat, selyem- és szövetkelméket, disz- és kézimunkákat, valamint szőnyegeket.

Felelősséget vállalunk a ruhák természetellenes rongálásáért, valamint azért, hogy a tisztításhoz semmiféle marószert nem használunk.

Vidéki megbízásokat legnagyobb pontossággal és leggyorsabban intézünk el, a ruhák kimélése és a t. közönség legnagyobb kényelmére patent ruhaszállító dobozokat rendeztünk be, melyeket t. feleinknek díjmentesen bocsátunk rendelkezésére.

Egy kísérlet elegendő, hogy meggyőződjünk, miszerint a Gőzmosóda és Vegyi tisztító gyár a legtisztább munkát szállít és legpontosabban szolgálja ki ügyfeleit. — Magunkat a n. é. közönség pártfogásába ajánlván, teljes tisztelettel

A ruhákat kívánatra el és haza szállítjuk
árlapot kívánatra ingyen szolgálunk.

Gőzmosóda, Vegytisztító- és Szikvizgyár Betéti Társaság.